

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

G | M | F
Transatlantic
Foundation

Definirea și combaterea discursului anti-european în Republica Moldova.

Chișinău 2024

Tatiana Cojocari, Dr.
Sociolog, Comunitatea WatchDog.Md

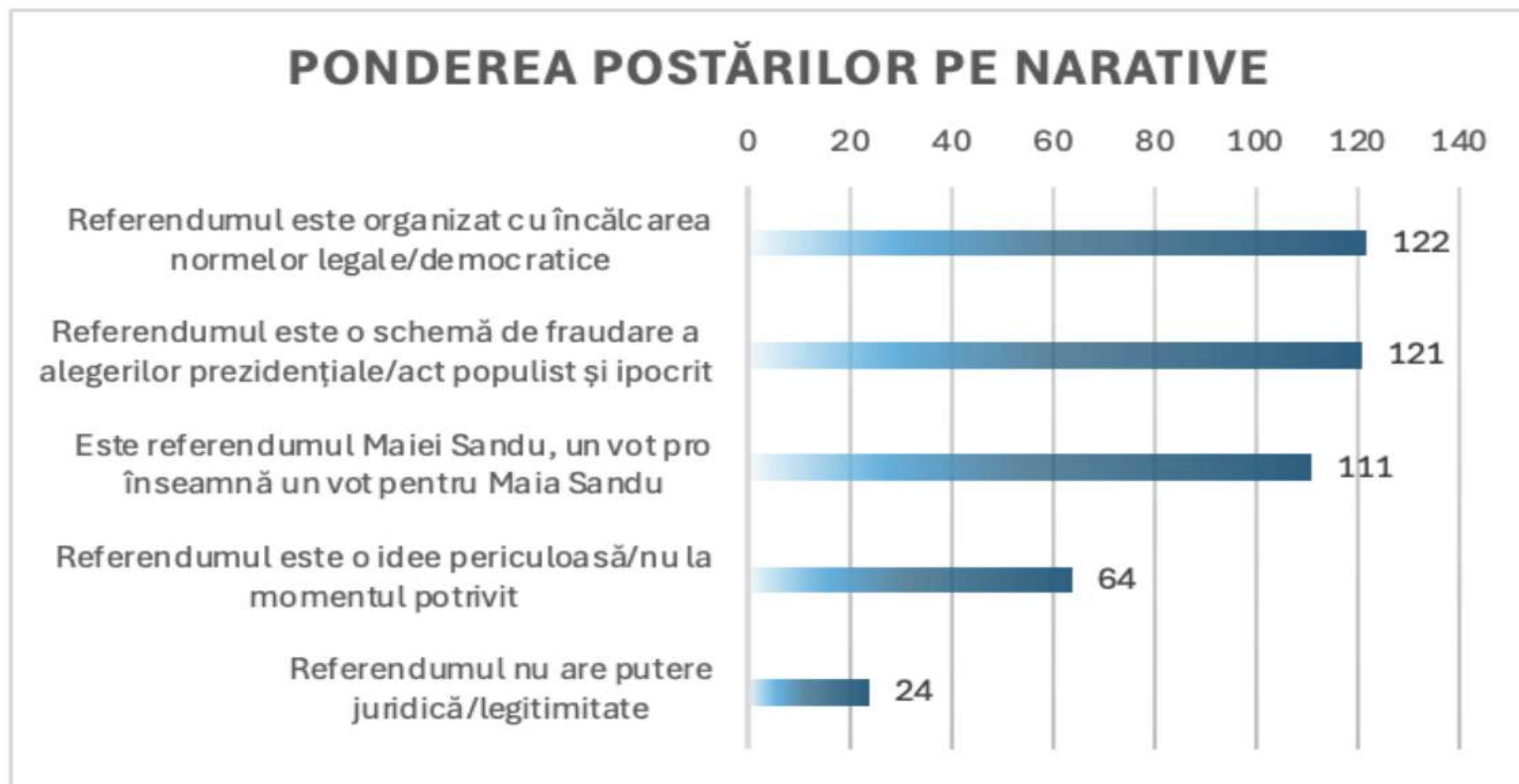

**Cât de vulnerabilă este populația
Republicii Moldova la discursul anti-
referendum?**

Top 5 narațiuni despre Referendum

Aprilie-August 2024

ANALIZA NARATIVELOR

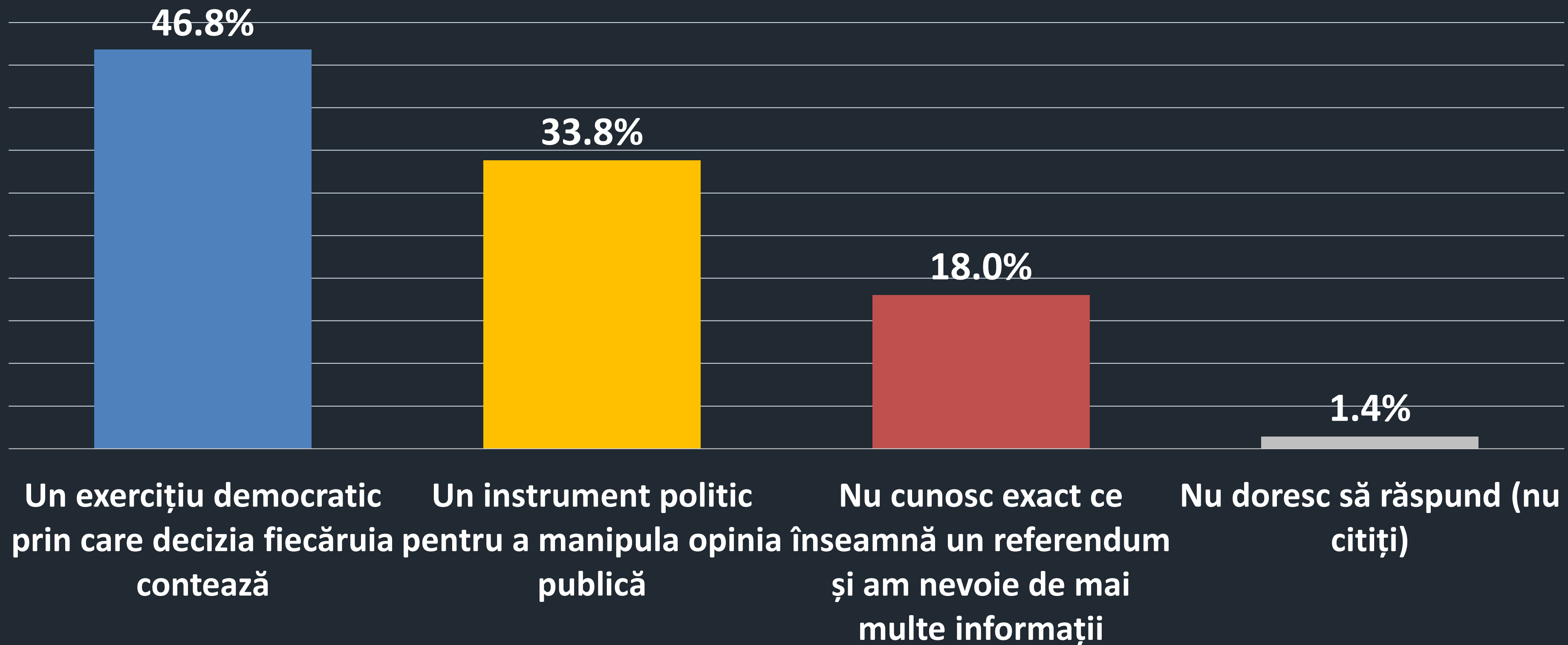
Metodologie

- ✓ **Volumul eșantionului:** 1021 persoane cu vârstă de 18 ani și mai mult;
- ✓ **Eșantion:** stratificat, probabilist, bistadial;
- ✓ **Tip sondaj:** interviu telefonic moderat de intervievator (CATI)
- ✓ **Reprezentativitate:** eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, cu o eroare maximă de +3,1%
- ✓ **Perioada de culegere a datelor:** 13 – 22 septembrie 2024. Chestionarul a fost disponibil în limbile română și rusă, oferindu-se respondenților posibilitatea de a alege limba interviului.

Sondaj autorizat de Comisia Electorală Centrală prin Hotărîre CEC nr.2850 din 12.09.2024.

Referendumul Constituțional

În opinia dvs. Referendumul reprezintă:

Două abordări de analiză a datelor:

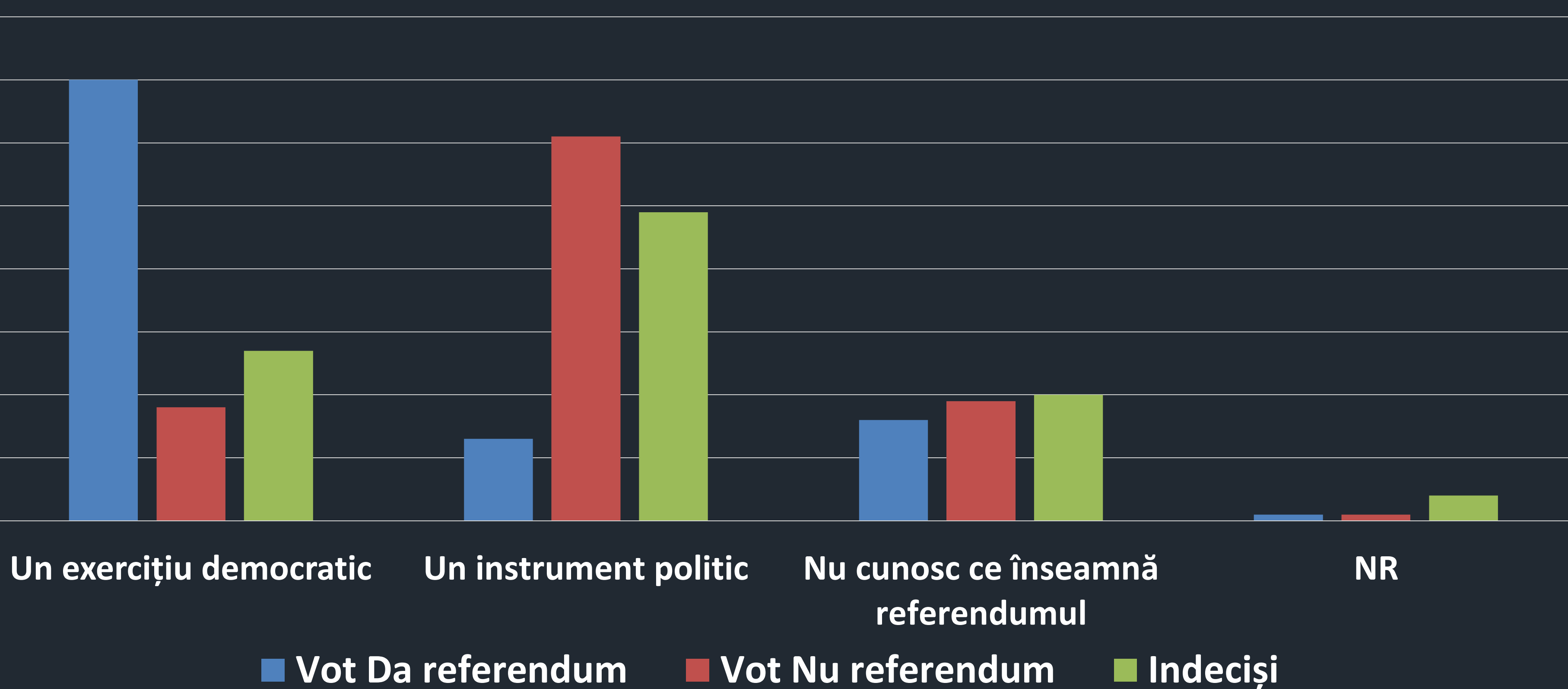
I. Indicatori demografici

		Un exercițiu democratic prin care decizia fiecăruia contează	Un instrument politic pentru a manipula opinia publică	Nu cunosc exact ce înseamnă un referendum și am nevoie de mai multe informații	Nu doresc să răspund
TOTAL		46,8%	33,8%	18,0%	1,4%
Genul respondentului:	Masculin	44,6%	39,0%	14,8%	1,5%
	Feminin	48,5%	29,7%	20,5%	1,3%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	47,8%	24,7%	27,5%	0,0%
	30 – 44 ani	49,9%	32,5%	16,7%	0,8%
	45 - 59 ani	43,3%	39,6%	15,1%	2,0%
	60 + ani	45,9%	34,6%	17,4%	2,1%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	32,4%	23,8%	42,0%	1,9%
	Medii generale	38,8%	34,3%	26,2%	0,7%
	Prof. tehnice	40,6%	37,5%	19,7%	2,3%
	Superioare	61,8%	33,1%	4,4%	0,8%
Limba de comunicare	Română	54,9%	25,1%	18,6%	1,4%
	Rusă sau alta	27,8%	54,1%	16,5%	1,5%
Mediu de reședință:	Urban	50,6%	37,0%	11,1%	1,3%
	Rural	43,6%	31,1%	23,9%	1,5%

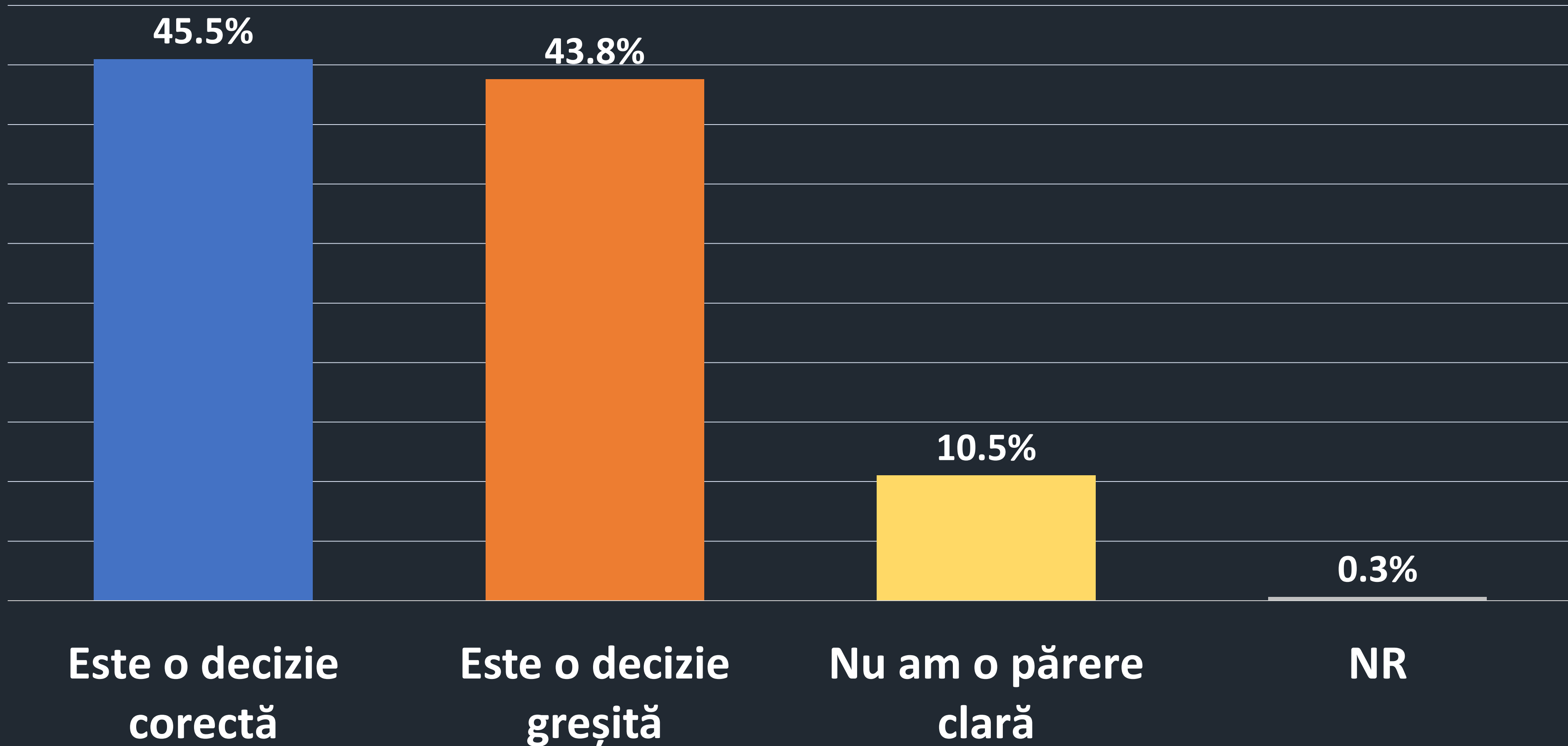
Două abordări de analiză a datelor:

II. Analiza aprofundată a diferitor segmente de populație

În opinia dvs. referendumul este:

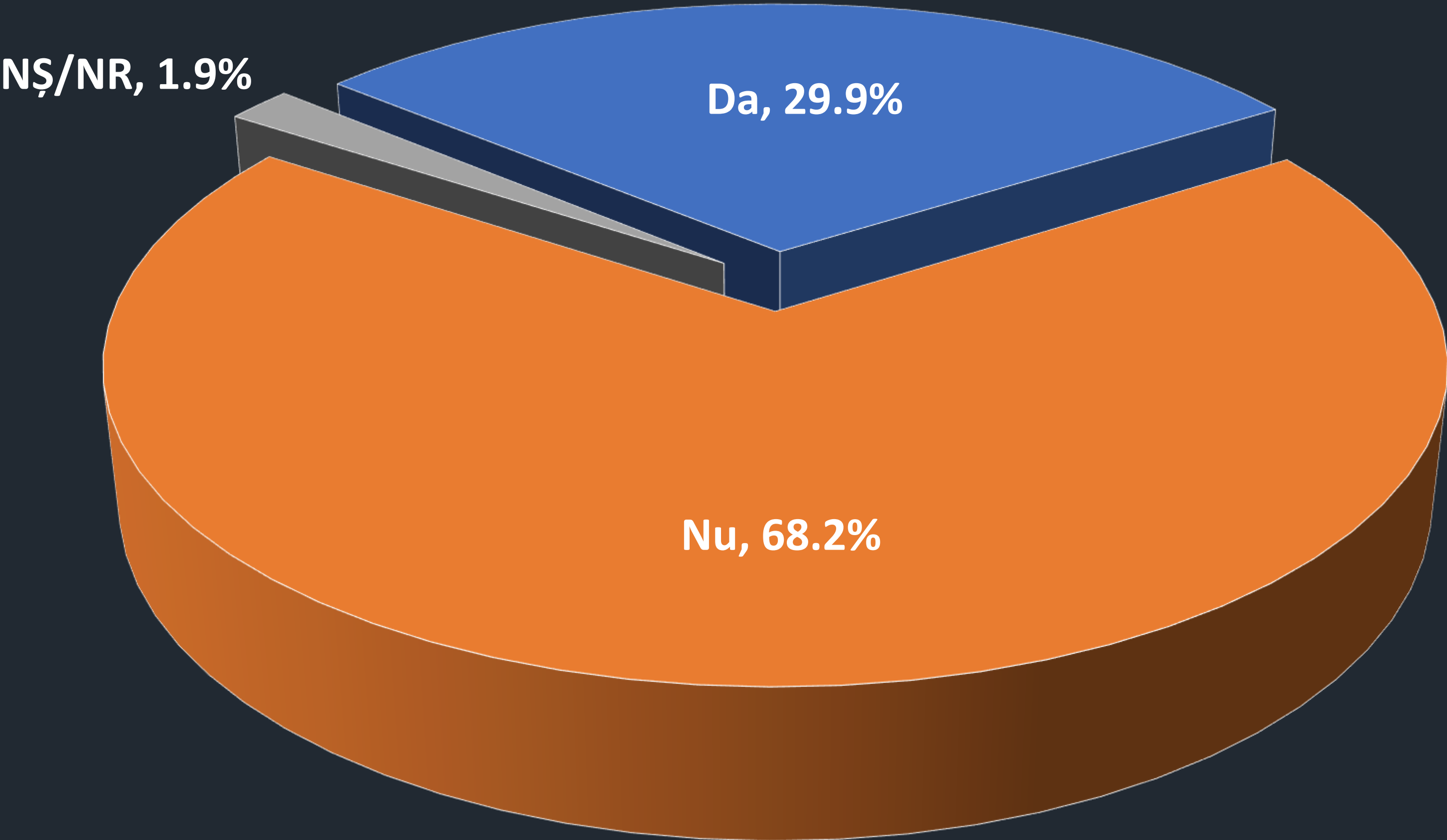
Ce părere aveți despre ideea desfășurării referendumului privind aderarea la UE împreună cu alegerile prezidențiale?

Ce părere aveți despre ideea desfășurării referendumului privind aderarea la UE împreună cu alegerile prezidențiale?

		Este o decizie corectă	Este o decizie greșită	Nu am o părere clară	NR
TOTAL		45,5%	43,8%	10,5%	0,3%
Genul respondentului:	Masculin	42,8%	47,2%	9,7%	0,3%
	Feminin	47,6%	41,0%	11,1%	0,2%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	47,5%	36,6%	15,9%	0,0%
	30 – 44 ani	45,0%	40,9%	13,7%	0,5%
	45 - 59 ani	39,6%	50,7%	9,7%	0,0%
	60 + ani	49,4%	44,4%	5,8%	0,4%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	47,0%	35,3%	17,1%	0,6%
	Medii generale	40,8%	50,4%	8,5%	0,4%
	Profesional tehnice	40,8%	48,3%	10,9%	0,0%
	Superioare	52,3%	38,0%	9,3%	0,4%
Limba de comunicare:	Română	56,1%	33,9%	9,8%	0,2%
	Rusă sau alta	20,8%	66,7%	12,0%	0,4%
Mediu de reședință:	Urban	43,1%	47,1%	9,6%	0,1%
	Rural	47,5%	40,9%	11,2%	0,4%

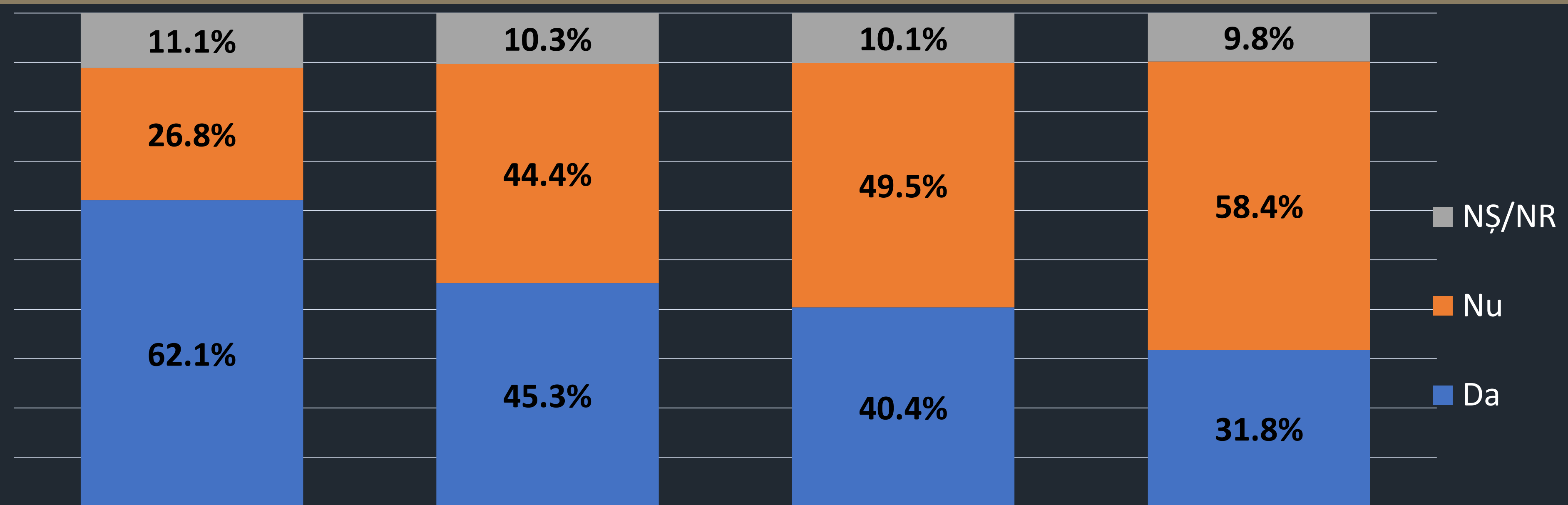
La moment, cunoașteți cum va fi formulată întrebarea supusă referendumului național?

La moment, cunoașteți cum va fi formulată întrebarea supusă referendumului național?

		Da	Nu	NȘ/NR
TOTAL		29,9%	68,2%	1,9%
Genul respondentului:	Masculin	33,0%	64,8%	2,2%
	Feminin	27,5%	70,8%	1,7%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	14,4%	84,7%	0,9%
	30 – 44 ani	20,6%	78,2%	1,2%
	45 - 59 ani	32,5%	64,6%	2,9%
	60 + ani	43,2%	54,6%	2,2%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	17,0%	81,2%	1,8%
	Medii generale	24,1%	74,0%	1,9%
	Profesional tehnice	27,3%	69,3%	3,4%
	Superioare	39,2%	60,5%	0,3%
Limba de comunicare:	Română	31,3%	67,4%	1,3%
	Rusă sau alta	26,8%	69,9%	3,3%
Mediu de reședință:	Urban	30,7%	66,7%	2,5%
	Rural	29,2%	69,4%	1,4%

În Opinia Dvs. care dintre următoarele afirmații se referă la referendumul constituțional care va avea loc în RM în octombrie 2024?

NȘ/NR

Nu

Da

Referendumul presupune includerea în Constituție a unui articol separat care să prevadă aderarea viitoare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană

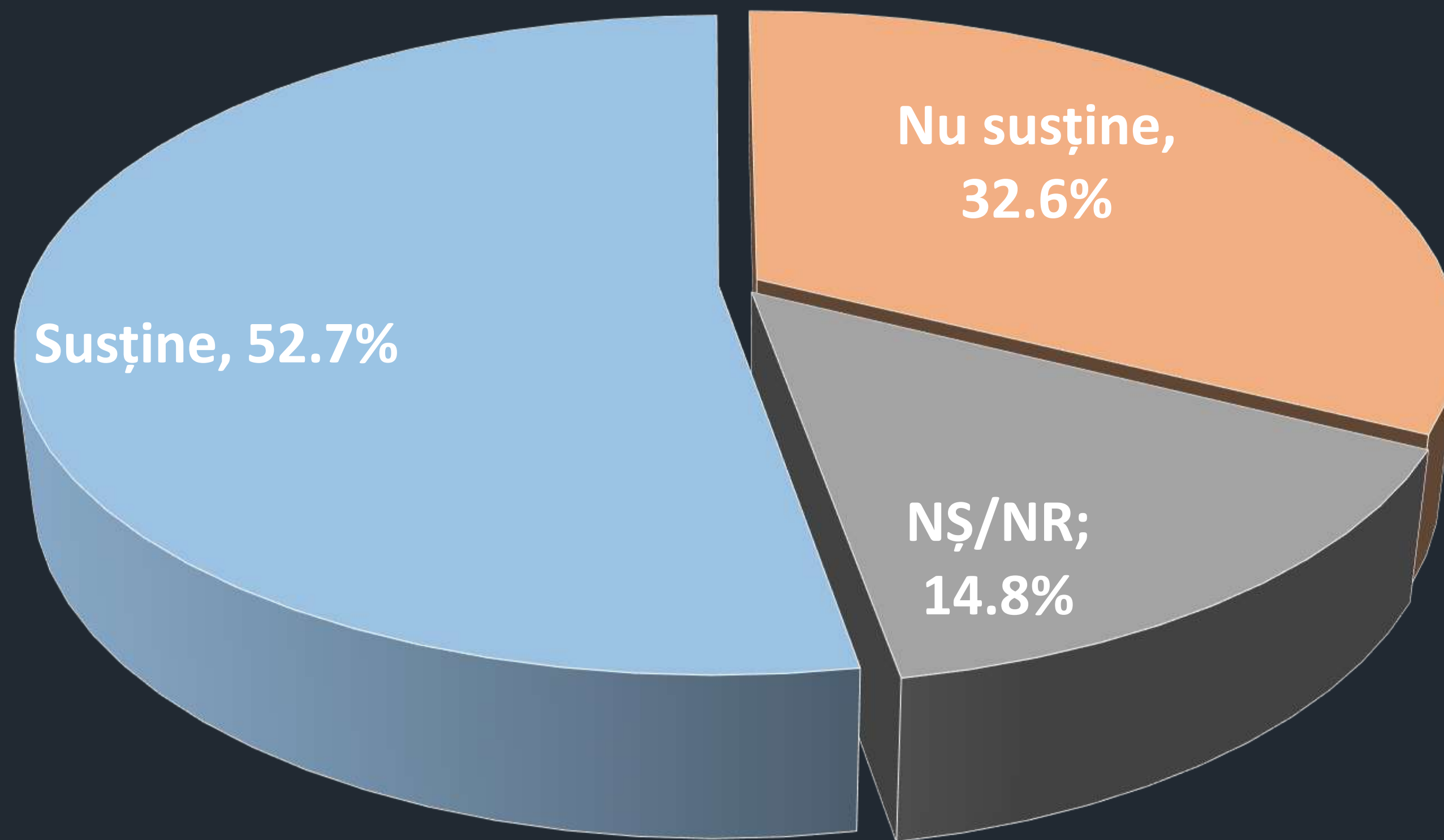
Referendumul presupune modificarea statutului de neutralitate a țării

Referendumul presupune modificarea întregii constituții a țării

17% dintre alegători vor decide soarta țării

Ponderea răspunsului „DA”		Referendumul presupune includerea în Constituție a unui articol separat care să prevadă aderarea viitoare a RM la UE	Referendumul presupune modificarea statutului de neutralitate a țării	Referendumul presupune modificarea întregii constituții a țării	17% dintre alegători vor decide soarta țării
TOTAL		62,1%	45,3%	40,4%	31,8%
Genul respondentului:	Masculin	60,5%	42,0%	37,1%	25,0%
	Feminin	63,4%	47,9%	43,0%	37,1%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	67,9%	42,3%	33,0%	38,4%
	30 – 44 ani	60,6%	41,5%	42,1%	30,4%
	45 - 59 ani	59,8%	46,2%	40,3%	33,3%
	60 + ani	62,7%	49,4%	41,9%	29,2%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	65,4%	51,0%	61,5%	49,7%
	Medii generale	56,1%	48,1%	42,0%	37,9%
	Profesional tehnice	55,7%	49,4%	47,0%	31,1%
	Superioare	70,5%	38,3%	27,1%	24,1%
Limba de comunicare	Română	70,4%	45,1%	41,3%	30,6%
	Rusă sau alta	42,7%	45,7%	38,2%	34,5%
Mediu de reședință:	Urban	61,0%	40,2%	34,0%	25,5%
	Rural	63,0%	49,6%	45,7%	37,0%

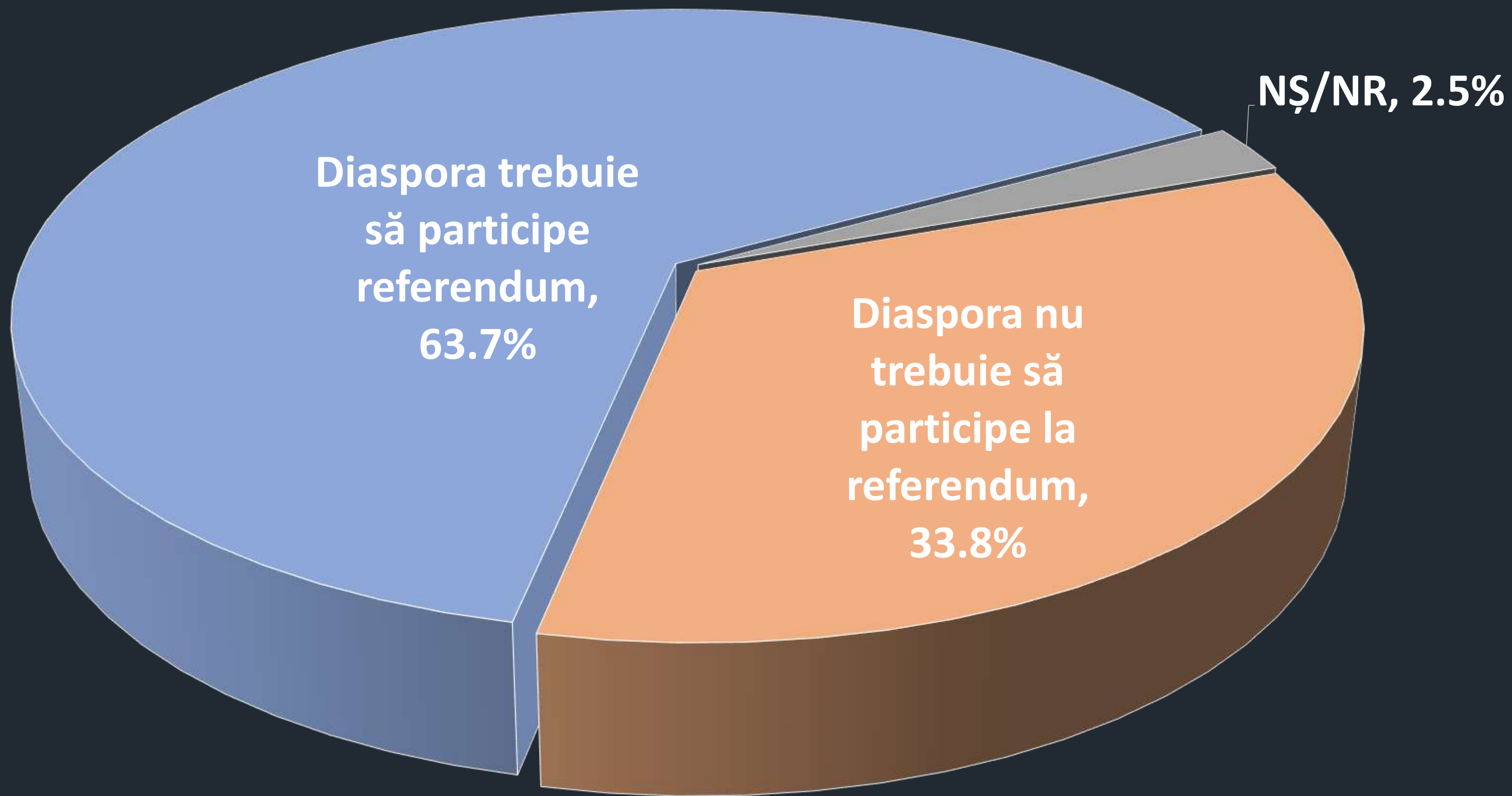
**Din impresia Dvs., în acest moment majoritatea populației din Moldova susține
aderarea țării la UE sau este împotriva aderării la UE?**

Din impresia Dvs., în acest moment majoritatea populației din Moldova susține aderarea țării la UE sau este împotriva aderării la UE?

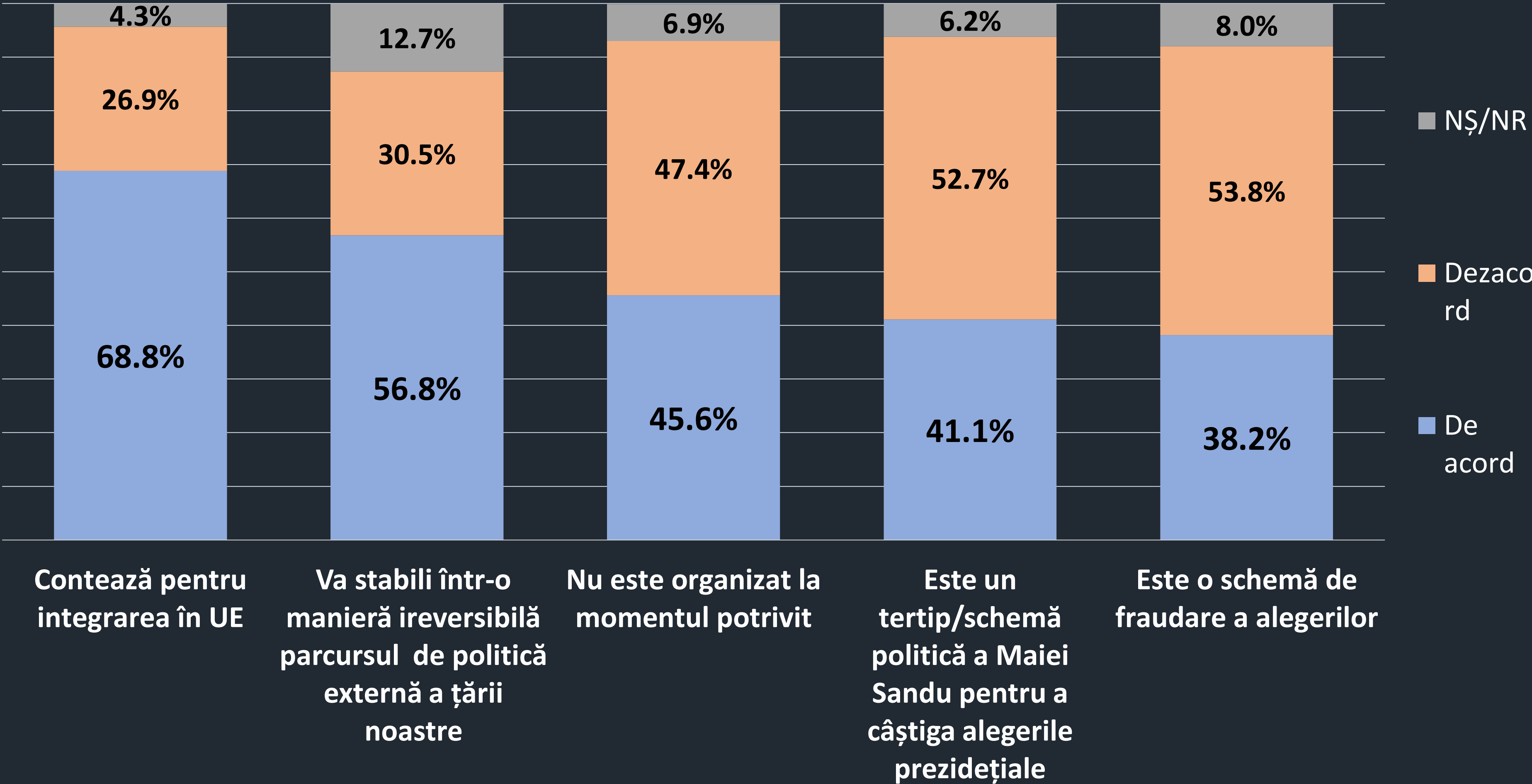
		Susține	Nu susține	NȘ/NR
TOTAL		52,7%	32,6%	14,8%
Genul respondentului:	Masculin	52,8%	32,9%	14,4%
	Feminin	52,6%	32,3%	15,1%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	61,8%	30,6%	7,6%
	30 – 44 ani	52,2%	28,4%	19,3%
	45 - 59 ani	47,0%	40,8%	12,2%
	60 + ani	53,3%	31,3%	15,4%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	51,0%	40,1%	8,9%
	Medii generale	43,6%	39,7%	16,8%
	Profesional tehnice	47,3%	38,2%	14,5%
	Superioare	62,9%	21,0%	16,0%
Limba de comunicare	Română	62,0%	23,3%	14,7%
	Rusă sau alta	30,9%	54,2%	14,9%
Mediu de reședință:	Urban	52,4%	33,1%	14,6%
	Rural	52,9%	32,1%	15,0%

**Mai multe voci politice afirmă că diaspora nu trebuie să aibă dreptul să participe la referendum,
Dvs. personal susțineți sau nu această idee?**

Diaspora trebuie sau nu să participe la Ref.:		Diaspora nu trebuie să participe la referendum	Diaspora trebuie să participe referendum	NŞ/NR
TOTAL		33,8%	63,7%	2,5%
Genul respondentului:	Masculin	37,7%	59,2%	3,1%
	Feminin	30,7%	67,2%	2,1%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	29,9%	63,9%	6,1%
	30 – 44 ani	26,3%	73,2%	0,4%
	45 - 59 ani	43,0%	55,1%	1,9%
	60 + ani	35,7%	60,8%	3,5%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	41,4%	55,3%	3,3%
	Medii generale	38,7%	58,8%	2,5%
	Profesional tehnice	38,4%	58,7%	2,9%
	Superioare	25,2%	72,8%	2,0%
Limba de comunicare	Română	25,4%	72,8%	1,8%
	Rusă sau alta	53,5%	42,3%	4,2%
Mediu de reședință:	Urban	34,8%	62,7%	2,5%
	Rural	32,9%	64,5%	2,6%

Ce părere aveți față de următoarele afirmații cu privire la referendum-ul din octombrie 2024:

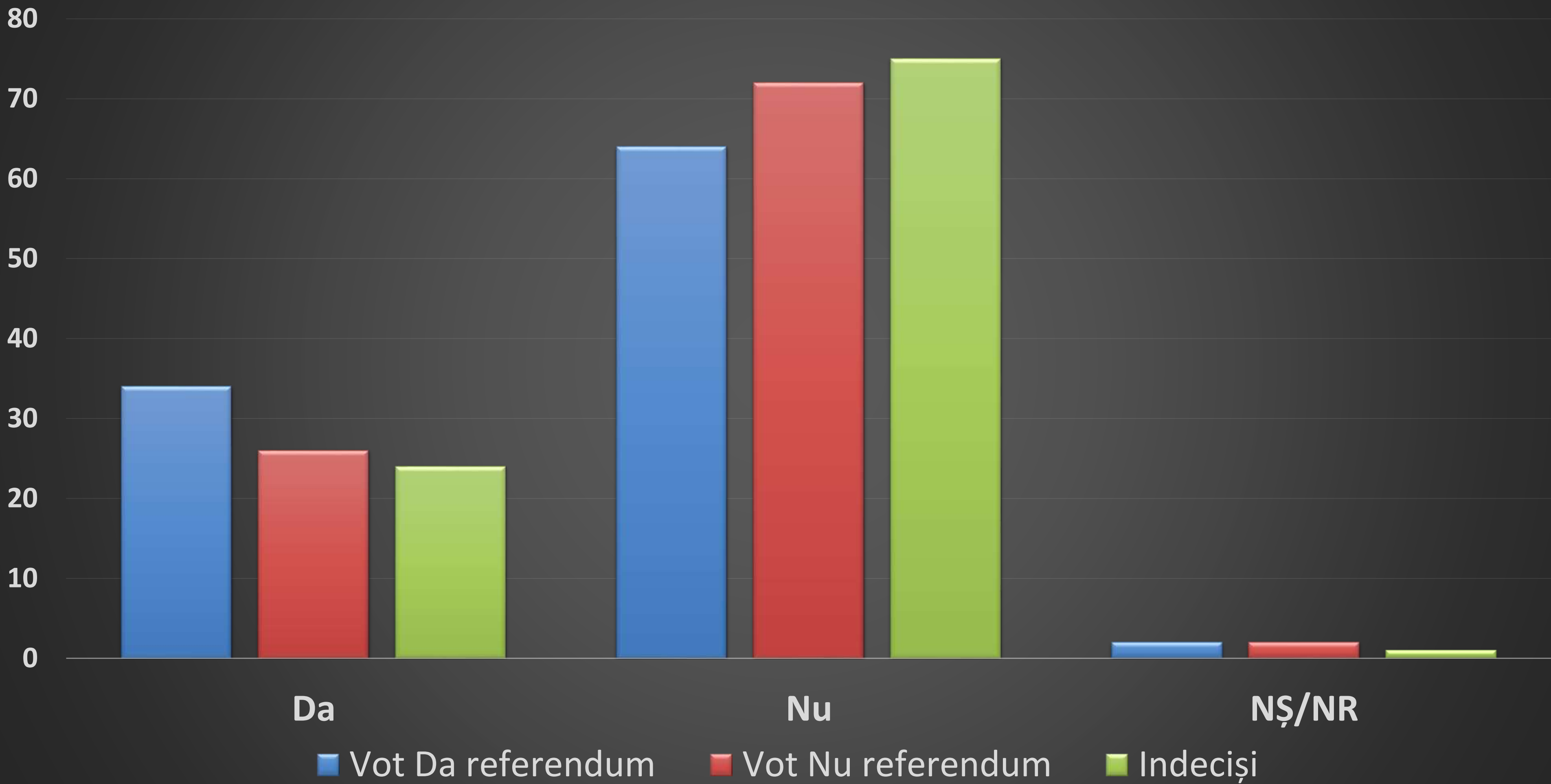
Referendumul din Octombrie 2024:

Ponderea răspunsurilor: „De acord”		Contează pentru integrarea în UE	Nu este organizat la momentul potrivit	Este o schemă de fraudare a alegerilor	Va stabili într-o manieră ireversibilă parcursul de politică externă a țării noastre	Este un tertip/schemă politică a Maiei Sandu pentru a câștiga alegerile prezidențiale
TOTAL		68,8%	45,6%	38,2%	56,8%	41,1%
Genul respondentului:	Masculin	63,5%	50,0%	39,1%	55,5%	43,6%
	Feminin	73,0%	42,2%	37,5%	57,8%	39,1%
Vârsta respondentului:	18 - 29 ani	75,8%	35,4%	28,5%	64,6%	34,4%
	30 – 44 ani	72,2%	45,3%	31,7%	54,1%	35,1%
	45 - 59 ani	65,4%	49,4%	43,5%	58,8%	47,7%
	60 + ani	65,2%	47,4%	44,4%	54,5%	44,9%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	65,4%	37,9%	38,0%	48,0%	40,5%
	Medii generale	65,0%	51,3%	48,6%	54,5%	49,6%
	Profesional tehnice	66,2%	49,5%	46,3%	62,4%	48,6%
	Superioare	75,8%	41,6%	25,5%	56,2%	30,0%
Limba de comunicare	Română	75,8%	38,7%	31,2%	57,2%	32,8%
	Rusă sau alta	52,5%	61,7%	54,5%	55,7%	60,5%
Mediu de reședință:	Urban	68,0%	44,1%	34,3%	56,2%	40,5%
	Rural	69,5%	46,9%	41,4%	57,2%	41,6%

Ce părere aveți despre desfășurarea Ref. concomitent cu alegerile prezidențiale?

Cunoașteți cum va fi formulată întrebarea la Ref.?

Acord cu afirmația

100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0

Referendumul
presupune
modificarea
statutului de
neutralitate

Referendumul este
o schemă de a
frauda alegerile

Referendumul nu
este organizat la
momentul potrivit

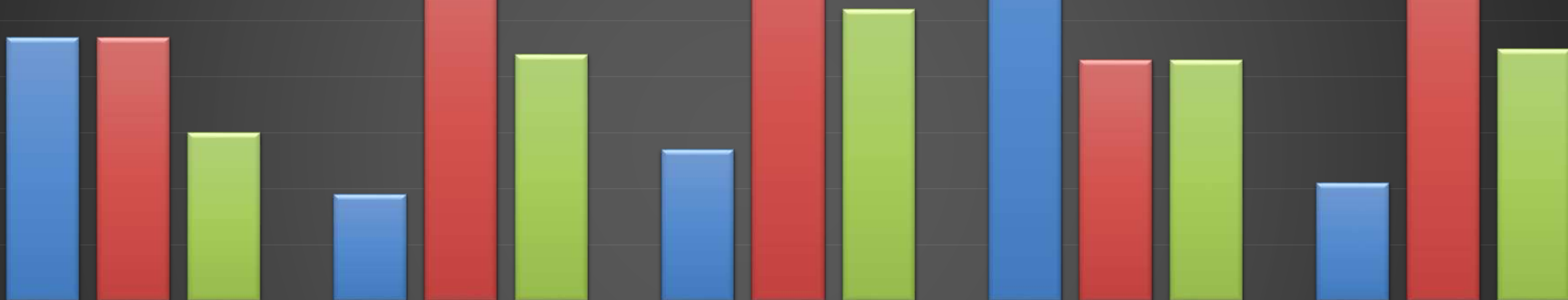
Referendumul
contează pentru
integrarea
europeană

Referendum este un
tertip al Maiei
Sandu pentru a
câștiga alegerile
prezidențiale

■ **Vot Da referendum**

■ **Vot Nu referendum**

■ **Indeciși**

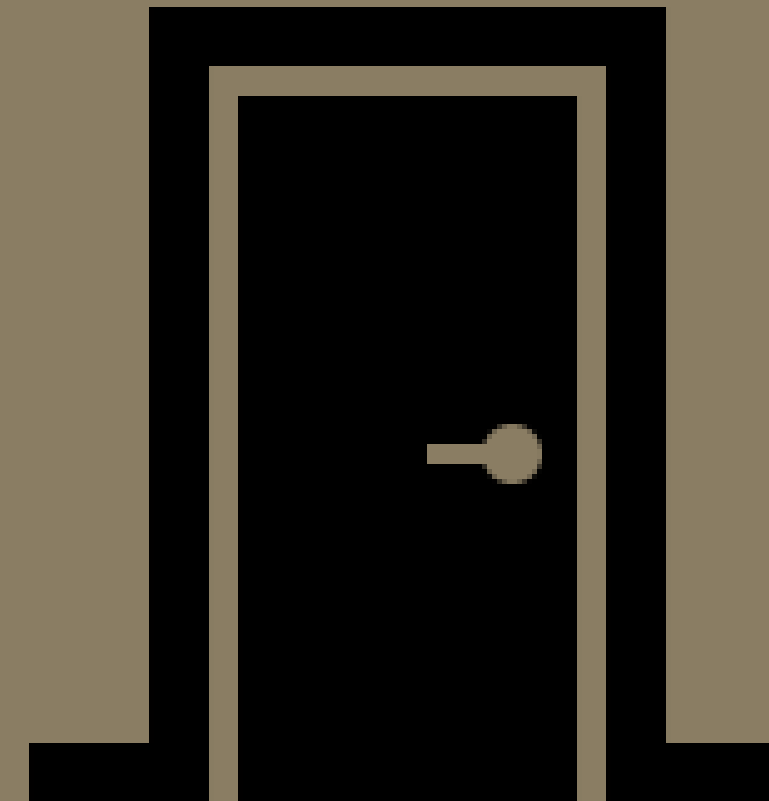
Constatări esențiale

- *Întrebarea de la Ref. creează confuzie.*
- *Procesul de modificare a Constituției și necesitatea acestui proces duce la misinformare.*
- *Încrederea în instituțiile statului joacă un rol important pentru participarea la Ref.*
- *Există un decalaj profund între anumite categorii de persoane când vine vorba de percepția față de Ref.*

➤ Teme de discuție:

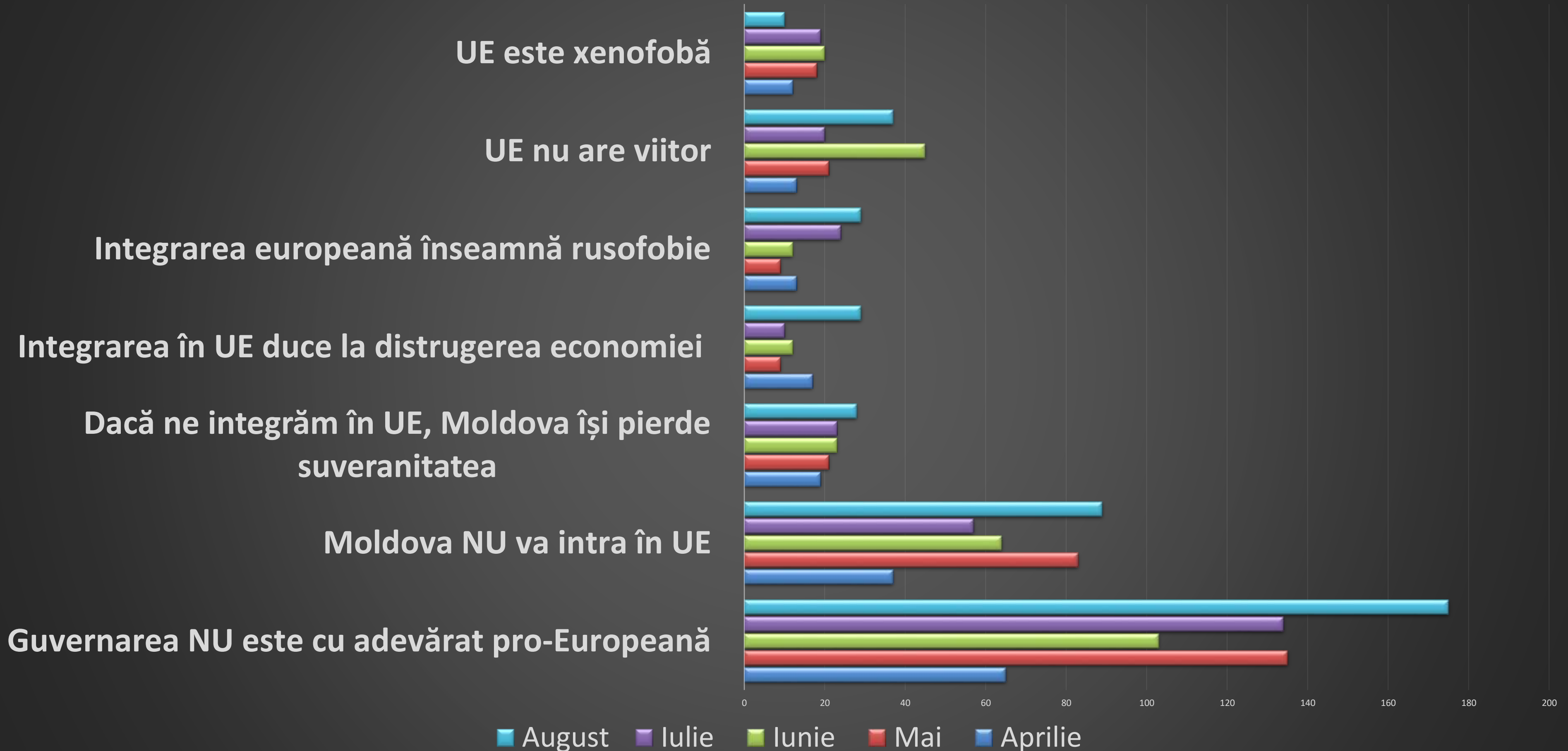
- Cât de mult contează cunoașterea întrebării Ref. pentru a reduce dezinformarea?
- Ar fi generat o întrebare mai simplă de genul „Susțineți sau nu integrarea țării la UE?” mai puțină dezinformare?
- Cum putem crește încrederea oamenilor în instituțiile democratice?
- Cum am fi putut depolitiza Ref.? Și care ar fi fost impactul depolitizării asupra scorului la Ref.?

Integrarea în UE

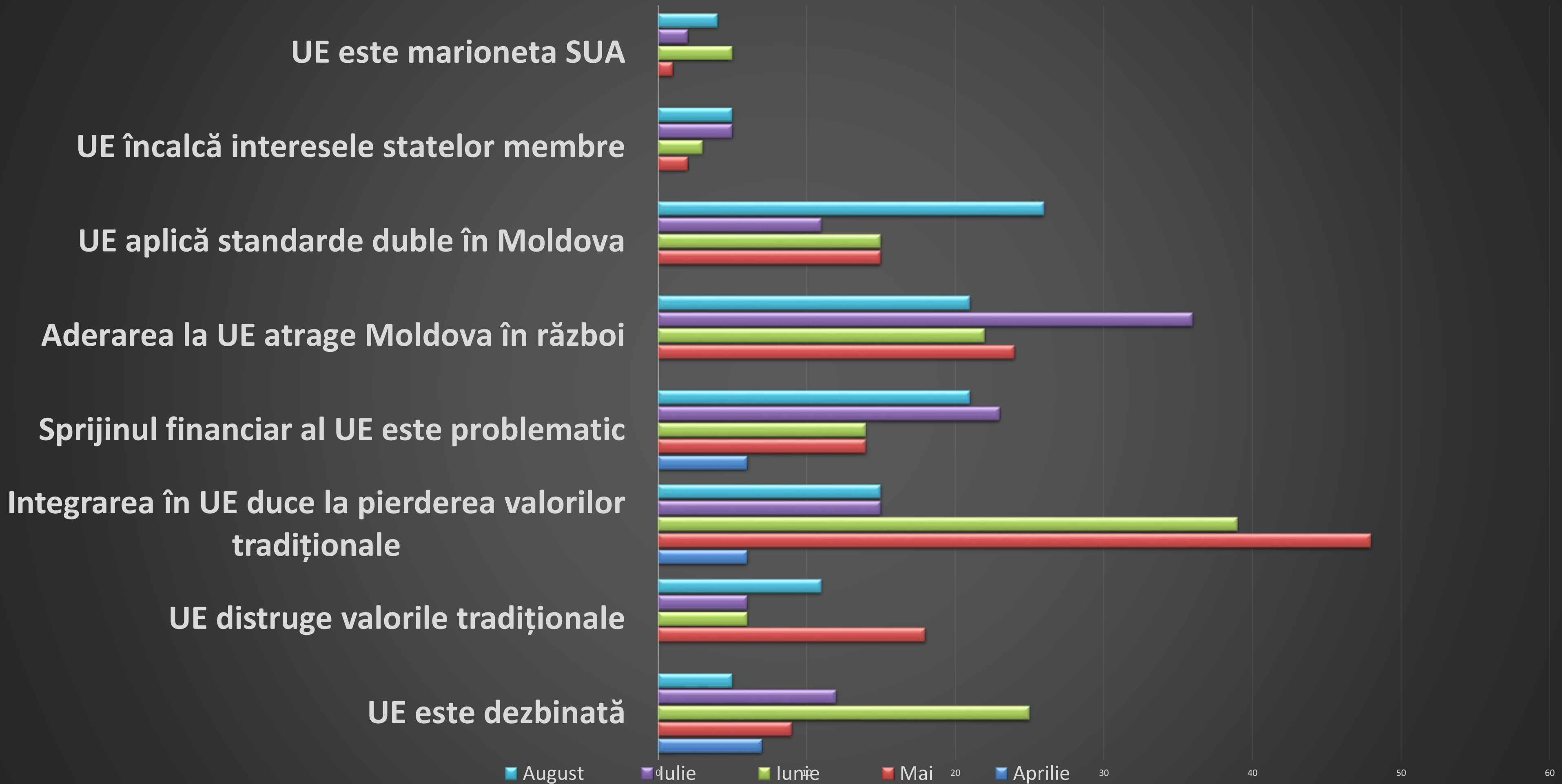

Discurs Anti-UE la nivel național

Dezininformare UE 2024 (I)

Dezininformare UE 2024 (II)

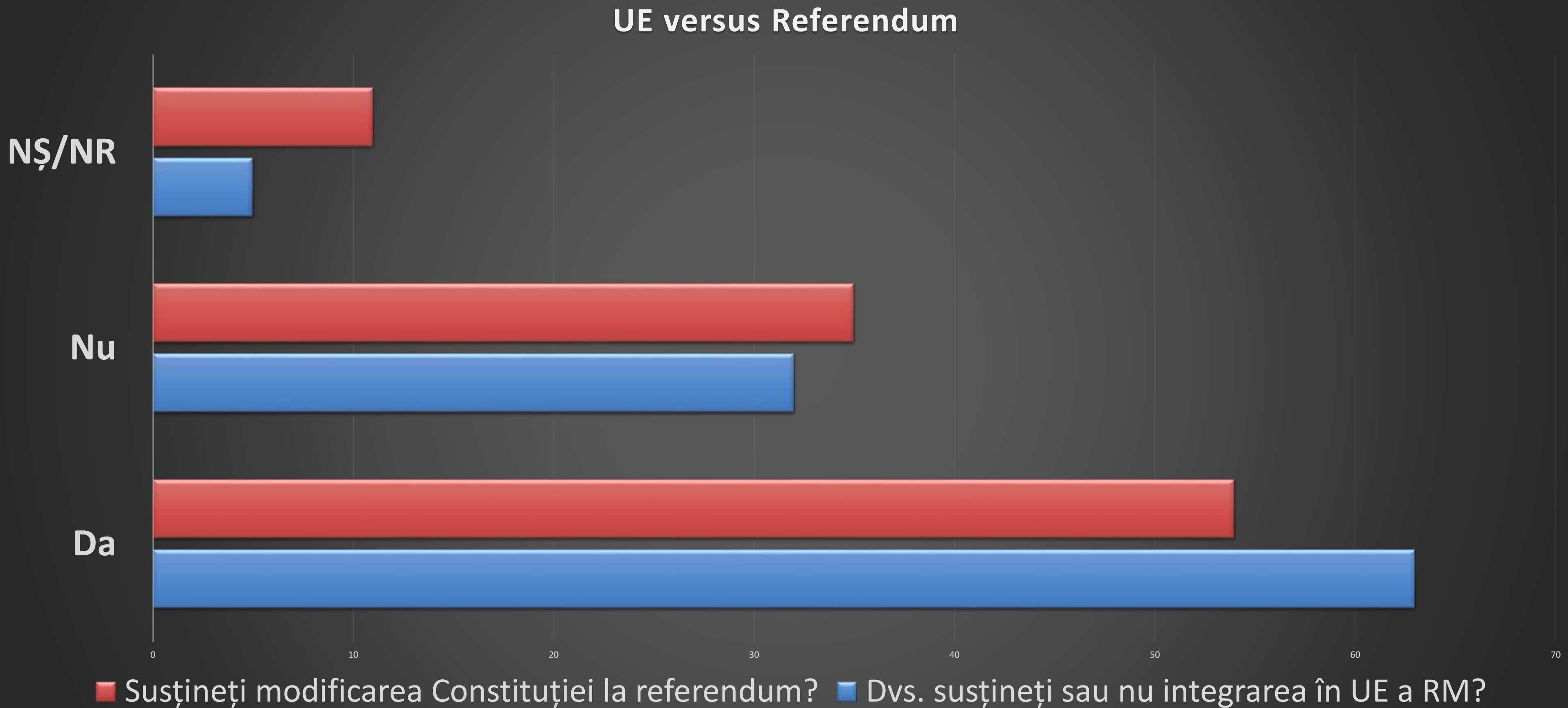

Structura unei narațiuni

Fig.2: Top 5 cele mai vehiculate narrative și subnarrative de dezinformare¹

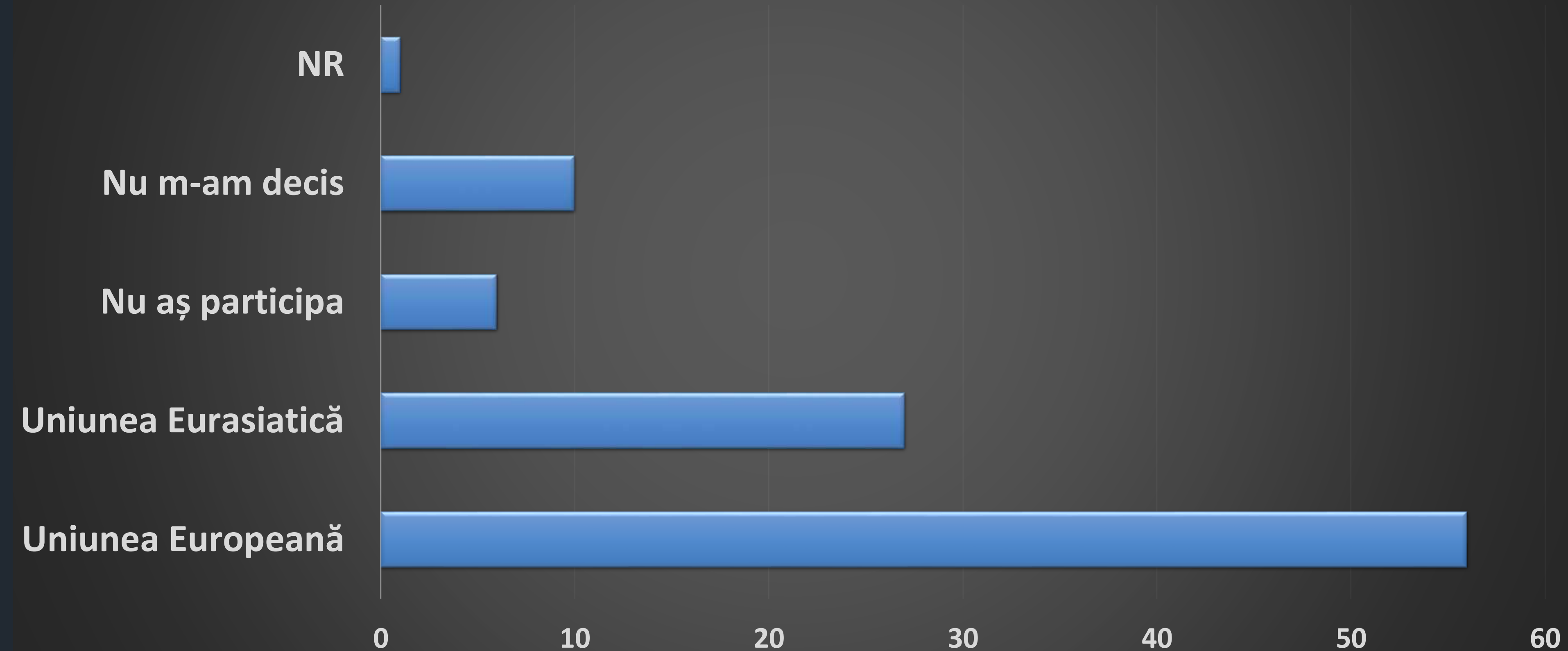

O pondere mai mare de populație susține apropierea de UE decât ar vota la Referendum. De ce?

Neutralitate și Ambivalență

Dacă ar trebui de ales la un referendum între aderarea la UE sau aderarea la UEE, ce ați alege?

Voi citi câteva afirmații care apar în spațiul informațional național. Adevărat sau Fals?

Rusia poate folosi Transnistria și Găgăuzia pentru a stopa integrarea în UE a Moldovei.

Moldova este mai apropiată cultural de Rusia decât de Europa

UE nu are nevoie de noi, vrea doar să ne folosească în jocurile sale geopolitice

Neutralitatea militară este bună dar nu pentru Moldova

Integrarea în UE înseamnă pierderea dreptului de a decide asupra politicii noastre

UE este marioneta SUA

Aderarea la UE va duce la pierderea tradițiilor și valorilor noastre

Moldova va fi invadată de migranți dacă se va integra în UE

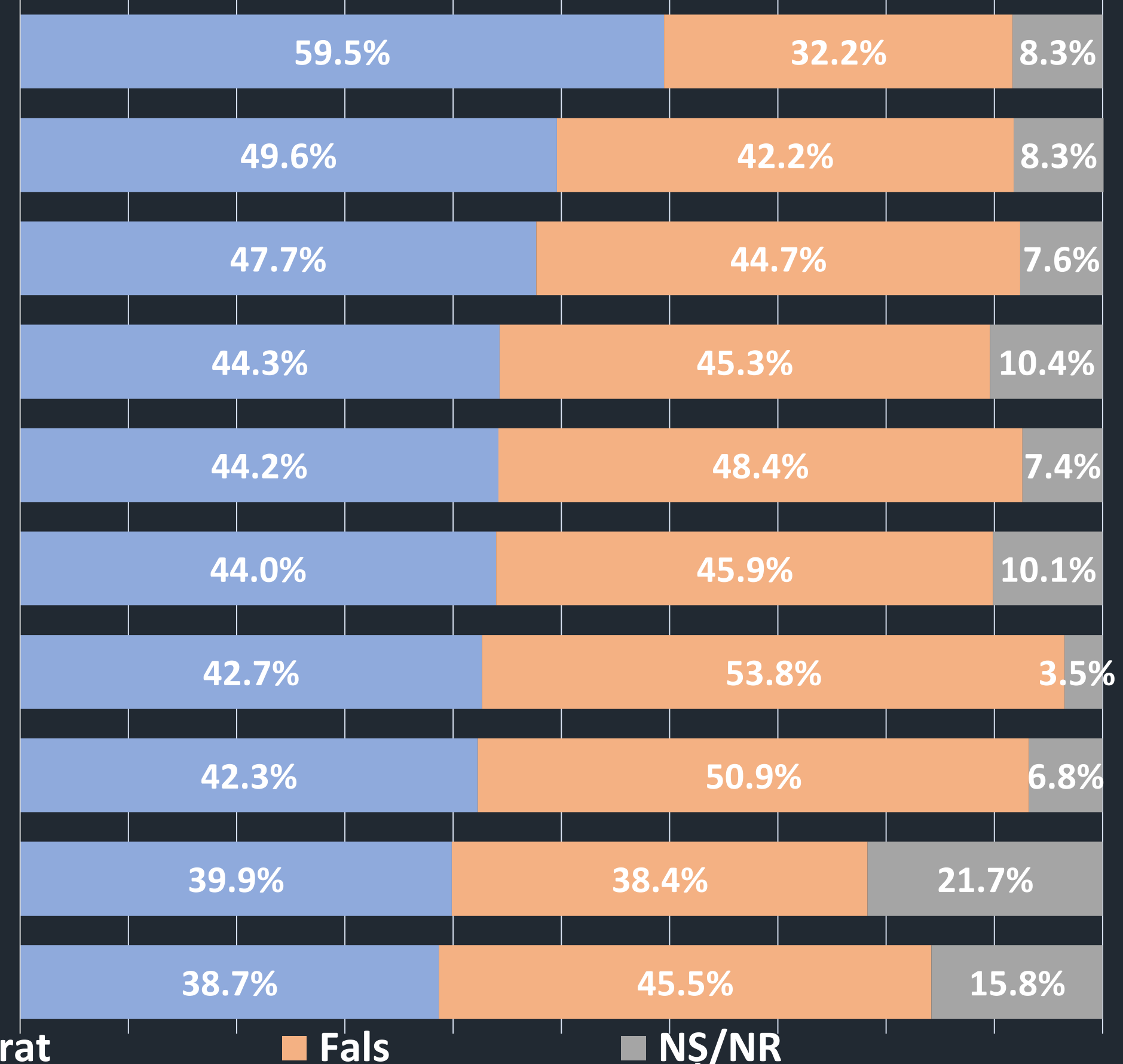
Bruxelles-ul impune statelor membre politici cu care acestea nu sunt de acord

O Rusie puternică este necesară pentru a echilibra influența occidentului

■ Adevărat

■ Fals

■ NȘ/NR

Acord cu afirmația

100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0

Rusia poate folosi
Transnistria și
Găgăuzia pentru a
stopa integrarea în UE
a Moldovei

UE nu are nevoie de
noi, vrea doar să ne
folosească în jocurile
sale politice

Integrarea în UE
înseamnă pierderea
dreptului de a decide
asupra politicii noastre

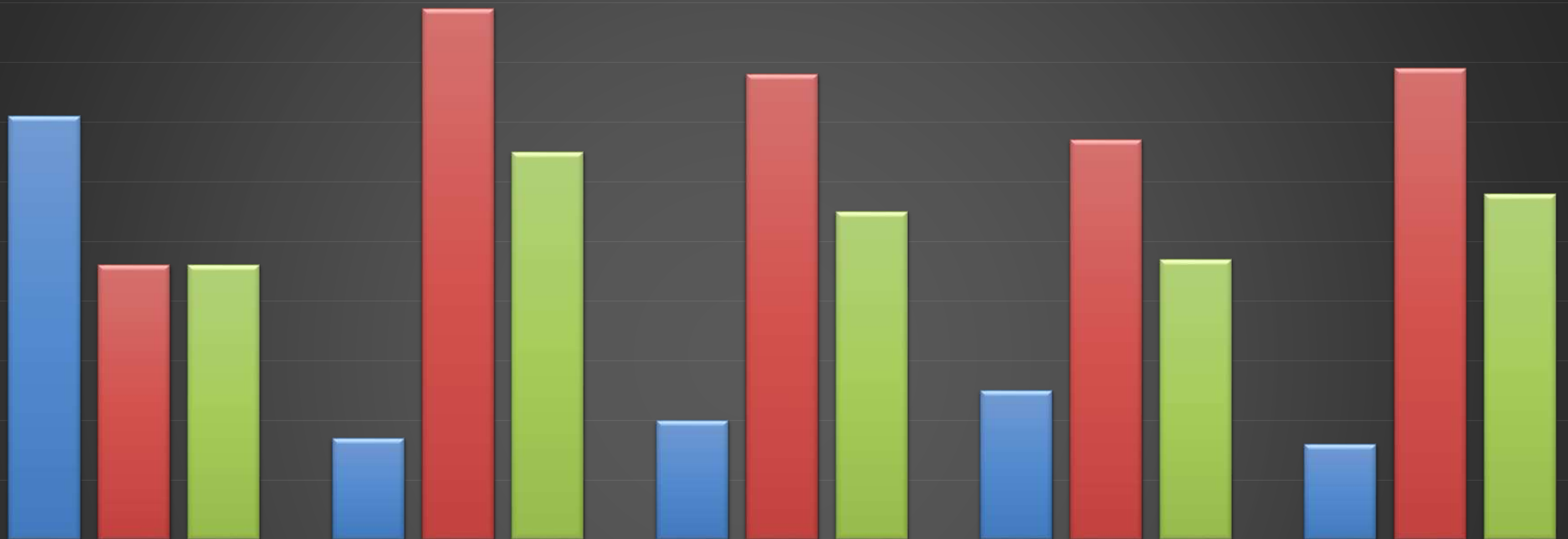
Moldova va fi invadată
de migranți dacă se va
integra în UE

Aderarea la UE va
duce la pierderea
tradițiilor și valorilor
noastre

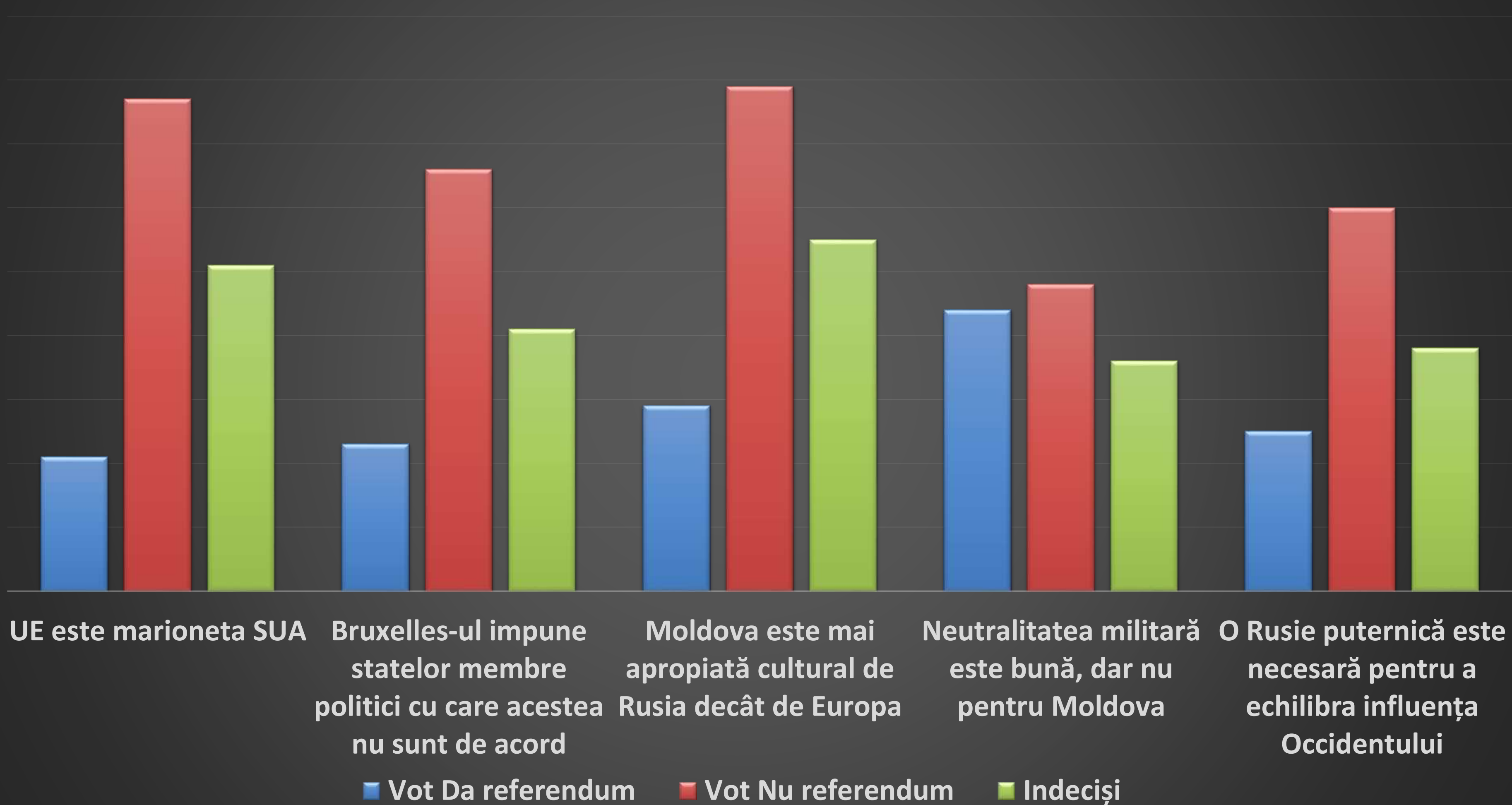
■ **Vot Da referendum**

■ **Vot Nu referendum**

■ **Indeciși**

Acord cu afirmația

**Alte narațiuni monitorizate și gradul de
reziliența a diferitor segmente de
populație la dezinformare.**

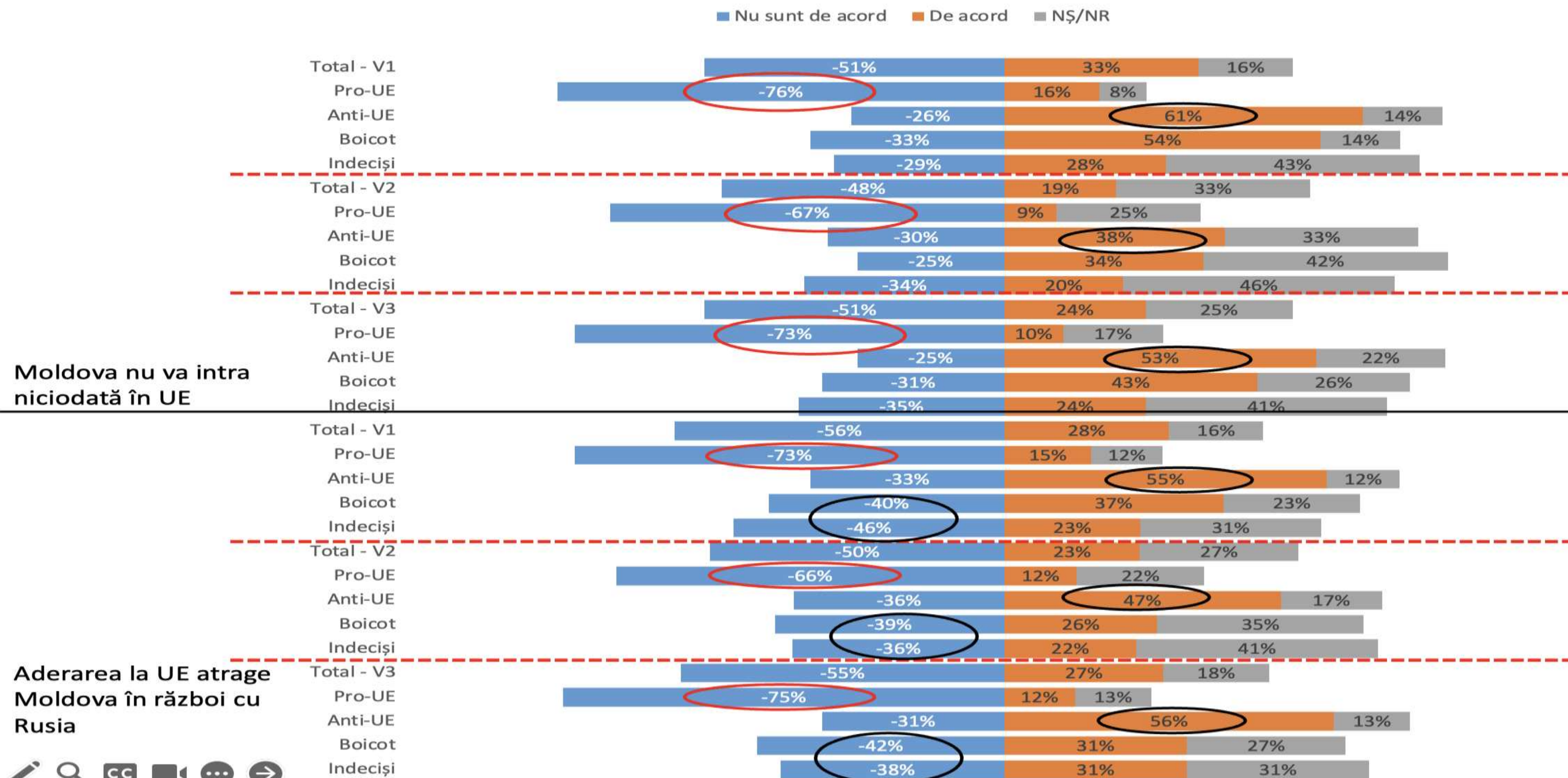
Aspecte sociale

Sunteți de acord cu următoarele afirmații?

Aspecte sociale

Sunteți de acord cu următoarele afirmații?

Constatări esențiale

Factorii corelați cu manipularea opiniei publice:
Consum media versus.....

Factori de politică externă:

Securitatea țării – Rusia versus Vest - Weltpolitik

Neutralitatea - dependența - stat slab

Factori psihologici:

Afinitatea culturală cu Estul

Teama de schimbare/ de incertitudine

Traume istorice

Factori sociali și politici:

Lipsa dialogului inter-generațional – power dynamics

Stima de sine

Bule informaționale – realități paralele

Sondajul a fost organizat în cadrul proiectului „Definirea și combaterea narațiunilor anti-occidentale în Republica Moldova”, implementat de Institutul ASPEN România în parteneriat cu Asociația pentru Politică Externă și Comunitatea ”WatchDog.MD” cu suportul financiar al Black Sea Trust of the German Marshall Fund, cofinanțat de Uniunea Europeană.

Concluziile din acest material nu reprezintă neapărat poziția donatorului și sunt exclusiv de responsabilitatea autorilor.

VĂ MULȚUMIM!